

Kursplan

för kurs på grundnivå

Samhällsorienterande ämnen för lärare årskurs 4-6, 30hp (1-30) - ingår i 30.0 Högskolepoäng

Läraryftet

30.0 ECTS credits

**Social Studies for Intermediate level School Teachers 30 hp (1-30). In
service Training for Teachers**

Kurskod:	CH01SL
Gäller från:	HT 2012
Fastställd:	2012-04-25
Institution	Institutionen för de humanistiska och samhällsvetenskapliga ämnenas didaktik
Huvudområde:	Ämnesdidaktik
Fördjupning:	GXX - Grundnivå, kurs/er som inte kan klassificeras

Beslut

Denna kursplan är fastställd av Humanistiska fakultetsnämnden 2012-04-25.

Förkunskapskrav och andra villkor för tillträde till kursen

Lärarexamen eller motsvarande, samt huvudmannens godkännande.

Kursens uppläggnig

Provkod	Benämning	Högskolepoäng
HIST	Historia med ämnesdidaktik	6.5
RELS	Religionskunskap med ämnesdidaktik	6.5
SAMK	Samhällskunskap med ämnesdidaktik	6.5
GEOG	Geografi med ämnesdidaktik	6.5
PROJ	Projektarbete	4

Kursens innehåll

Kursen behandlar relevant ämnesstoff för undervisning i historia, religionskunskap, samhällskunskap och geografi. Det ämnesteoritiska och ämnesdidaktiska innehållet liksom undervisningen kring arbetsformer och arbetssätt samt frågor om bedömning och betygssättning är forskningsbaserade. Ämnesdidaktik behandlas i direkt anslutning till ämnesinnehållet i samtliga delkurser.

Fokus i de fyra momenten ligger på elevers begreppsutveckling och begreppsförståelse. Centrala begrepp, modeller, metoder och teorier hämtade ur de vetenskapliga disciplinerna presenteras och kopplas till elevers lärande, begreppsförståelse och begreppsutveckling i ett ämnesdidaktiskt perspektiv.

I kursen uppmärksammas hur olika arbetsformer och metodiska redskap kan användas för att organisera och gestalta ett ämnesinnehåll och därmed främja elevers lärande kring samhälleliga fenomen. Betydelsen av konkretion, variation, interaktivitet och delaktighet för elevers förståelse belyses. Verktyg som diskuteras är t.ex. case, dagböcker, arkiv, skönlitteratur, populärlitteratur modeller, rollspel och processdrama.

Delkurs 1

Delkursen i historia behandlar några huvudlinjer i den historiska utvecklingen, främst gällande svensk och nordisk historia. Tyngdpunkten ligger på tiden före industrialismen, kompletterat med några exempel från nutidshistoria. Förmågan att källkritiskt granska och analysera övas parallellt med att grundläggande kunskap

i historisk metod och teori studeras. Olika historiska begrepp t.ex. historiemedvetande och historisk empati diskuteras både ur ett ämnes- och ämnesdidaktiskt perspektiv och kopplas till elevers historieförståelse och lärande. Ambitionen är att synliggöra människor som aktörer i historien. Historiska utvecklingslinjer kommer att belysas i kunskapsområden som kulturmöten, migration, politik och levnadsvillkor för barn, kvinnor och män.

Delkursen har fyra innehållsliga teman som utgår från Lgr 11: Kring forntiden och medeltiden till cirka 1500, Norden och Östersjöriket cirka 1500-1700, Ökat utbyte och jordbrukens omvandling cirka 1700-1800, Hur historia används och historiska begrepp.

Delkurs 2

Delkursen i religionskunskap behandlar såväl kunskaper om religioner och livsåskådningar som religionsvetenskapliga och religionsdidaktiska begrepp. Mångfald och den levda religionen, dvs. hur människors handlingsmönster påverkas av religiösa frågeställningar och överväganden betonas. Etiska modeller, konflikter och sekularisering belyses och konkretiseras genom att visa hur religion och samhälle ömsesidigt påverkar varandra. Kopplingar mellan religion och identitet behandlas. Existentiella frågor, framförallt barns livsfrågor fördjupas och ges både ett vetenskapligt och ett ämnesdidaktiskt perspektiv. I kursen behandlas också förhållandet mellan vetenskapligt förhållningssätt och beprövad erfarenhet och vad ett vetenskapligt förhållningssätt innebär.

Delkursen har fyra innehållsliga teman som utgår från Lgr 11: Religioner och andra livsåskådningar, Religion och samhälle, Identitet och livsfrågor, Etik

Delkurs 3

Delkursen i samhällskunskap består av fyra teman. Det första temat tar upp sociala förhållanden med tonvikten lagd på samlevnadsformer, könsroller, jämställdhet och sociala skyddsnet för barn i olika livssituationer. Inom detta tema behandlas också Sveriges nationella minoriteter. Det andra temat tar upp det svenska rättssamhället med tonvikten lagd på mänskliga rättigheter, dess ursprung och innehåll. Här behandlas också värden, normer, lagstiftning, kriminalitet och påföljder. Det tredje temat tar upp demokrati, beslutsfattande och påverkansmöjligheter, med särskilt fokus på elevdemokrati. I detta sammanhang behandlas också hur demokratin förverkligas i det svenska samhället med fokus på politiska val, partier och ideologier. I anslutning till detta behandlas också medias roll i samhället och källkritik. Det fjärde temat tar upp samhällsekonomi med tonvikten lagd på privat och offentlig ekonomi. Inom detta tema ryms också en analys av välfärden och dess fördelning med fokus på barnens situation. I delkursen ingår också ämnesdidaktik. Den tar sin utgångspunkt i gällande styrdokument och aktuell forskning kring undervisning och lärande i samhällskunskap. Här behandlas olika sätt att organisera undervisning kring ovanstående teman med inriktning mot att skapa goda förutsättningar för elevers lärande i åldersgruppen 10–12 år.

Delkurs 4

Delkursen i geografi ger deltagaren möjlighet att utveckla grundläggande kunskaper i geografifämnet som skolämne och som vetenskap, vilket inkluderar utbildningsvetenskapliga, naturvetenskapliga och samhällsvetenskapliga perspektiv och metoder. Centralt är kunskap om samband mellan natur, samhälle och människans levnadsvillkor i världen över tid, med särskilt fokus på svenska förhållanden. Geografiska verktyg i form av exempelvis kartor, digitala (IT) verktyg som satellitbilder och GIS samt fältstudier är centrala i kursen. Förmågan att använda geografiska verktyg är viktig för att utveckla lärandesituationer som motiverar och intresserar eleven. Vidare behandlas geografiska perspektiv på frågor om hållbar utveckling och hur de kan problematiseras i samhället och i skolan. De ämnesdidaktiska perspektiven integreras i undervisningen men behandlas särskilt i samband med frågor om hållbar utveckling.

Delkursen består av tre innehållsliga teman eller kunskapsområden som utgår från Lgr 11: Livsmiljöer, Geografins metoder, begrepp och arbetssätt samt Miljö, människa och hållbarhetsfrågor.

Delkurs 5

Delkursen innehåller ett avslutande syntetiserande SO-projekt vilket innebär analys av given plats utifrån ett integrerat SO-perspektiv. Exkursion och redovisning i fält ingår i projektet.

Förväntade studieresultat

Delkurs 1

Efter genomgången delkurs förväntas studenten kunna:

- redogöra för delkursens fyra innehållsliga teman.
- grundläggande historiska och historiedidaktiska begrepp.
- beskriva historiska förändringar och reflektera över dem som undervisningsinnehåll i skolan med hjälp av historiska och historiedidaktiska begrepp.

Delkurs 2

Efter genomgången delkurs förväntas studenten kunna:

- redogöra för delkursens fyra innehållsliga teman.
- grundläggande religionsvetenskapliga och religionsdidaktiska begrepp.
- beskriva religionsrelaterade fenomen och reflektera över dem som undervisningsinnehåll i skolan med hjälp av religionsvetenskapliga och religionsdidaktiska begrepp.

Delkurs 3

Efter genomgången delkurs förväntas studenten kunna:

- redogöra för centrala begrepp, teorier och sammanhang inom kursens fyra teman.
- beskriva och analysera aktuella samhällsproblem inom kursens fyra teman med stöd av samhällsvetenskapliga begrepp, modeller och teorier.
- redogöra för de värden och principer som kännetecknar ett demokratiskt samhälle.
- söka och kritiskt granska fakta från olika källor.
- formulera och kommunicera mål för undervisning och lärande på ett för elever tydligt och begripligt sätt.

Delkurs 4

Efter genomgången delkurs förväntas studenten kunna:

- redogöra för och använda grundläggande geografiska termer, begrepp, metoder och källor.
- visa grundläggande kunskap om geografiska processer med fokus på utveckling av olika naturlandskap och förmåga att analysera hur människan nyttjar, påverkar och påverkas av landskapet över tid.
- visa insikt om den geografiska analysens relevans med avseende på frågor om resursutnyttjande, befolkningsutveckling, försörjning, miljöpåverkan och möjlighet till hållbar utveckling globalt och lokalt.

Delkurs 5

Efter genomgången delkurs förväntas studenten kunna

- planera, genomföra och redovisa skriftligt och muntligt ett projektarbete kopplat till syntetiserande analys av given plats i närområdet utifrån kunskaper och färdigheter i de samhällsorienterande ämnena.

Inom ramen för samtliga delkurser förväntas studenten kunna:

- värdera, bedöma och utveckla elevers lärande i SO-ämnena med särskild hänsyn till genus, olika kulturella bakgrunder och elevens särskilda behov.
- välja ut och organisera ett innehåll och planera för undervisning samt argumentera för dessa val utifrån ämnet, undervisningssituationen och elevernas förkunskaper.
- redogöra för hur ämnesdidaktisk litteratur och forskning resonerar kring frågor om kommunikation och gestaltning av ett undervisningsämne.
- använda varierade arbetsformer och IT för att stödja elevers läroprocesser inom SO-ämnena.
- innehållet i centrala styrdokument samt ge exempel på hur dessa kan tolkas och konkretiseras i undervisning.

Undervisning

Kursen ges på distans med campusträffar omfattande 1-2 heldagar per månad beroende på ämne. I distansundervisningen används lärplattformen Mondo.

I kursen används varierade arbetsformer och arbetssätt för att underlätta olika perspektivtagande och för att ge möjlighet till kreativt och kritiskt tänkande. Arbetsformerna och arbetssätten består av: föreläsningar, seminarier, workshops, grupp- och gestaltungsövningar samt individuella muntliga och skriftliga presentationer.

Kunskapskontroll och examination

a) Kursens olika delkurser bedöms och examineras var för sig. Examination av delkurserna 1-4 sker skriftligt i form av hemtentamen. Delkurs 5 innebär att deltagarna ska planera, genomföra och utvärdera ett projektarbete i SO. Ett skriftligt och muntligt redovisat projektarbete examineras.

b) Betygsättning sker enligt en målrelaterad sjugradig betygsskala: A = Utmärkt, B = Mycket bra, C = Bra, D = tillfredsställande, E = Tillräckligt, FX = Otillräckligt, F = Helt otillräckligt

Delkurs 5 bedöms enligt en tvågradig betygsskala U/G.

c) De skriftliga betygsriterierna meddelas vid kursstart.

d) För att få slutbetyg på hela kursen krävs lägst betyget E respektive G på samtliga delkurser samt uppfyllda

krav på deltagande och närvaro.

Sammanvägning av slutbetyg på kurs sker enligt nedan:

A: Minst 3 delkurser bedömda som A. En delkurs bedömd som B.

B: Delkurs 1-4 bedömda som B. Delkurs bedömd som C kan kompenseras med en delkurs bedömd som A.

C: Delkurs 1-4 bedömda som C. Delkurs bedömd som D kan kompenseras med en delkursbedömd som B.

D: Delkurs 1-4 bedömda som D. Delkurs bedömd som E kan kompenseras med en delkurs bedömd som C.

E: Delkurs 1-4 bedömda som minst E.

FX Se under punkt f) nedan.

F Minst en delkurs bedömd som F.

e) Studerande som fått lägst betyget E får inte genomgå förnyad examination för högre betyg.

Studerande som fått betyget Fx, eller F, eller U där tvågradig skala tillämpas, på prov två gånger i rad av en och samma examinator har rätt att få annan examinator utsedd vid nästkommande prov, om inte särskilda skäl talar emot det. Framställan om detta ska göras till institutionsstyrelsen.

f) Komplettering av skriftliga uppgifter kan medges om studenten ligger nära gränsen för godkänt. Uppgiften ska lämnas in inom en vecka efter att kompletteringsbehov har meddelats av examinator. Vid godkänd komplettering av brister av förståelsekaraktär – mindre missförstånd, smärre felaktigheter eller i någon del alltför begränsade resonemang – används betyget E. Vid enklare formaliafel används betygen A-E.

g) I examinationerna ska studenterna visa förmåga att problematisera, betrakta fenomen eller förhållanden ur olika perspektiv, förhålla sig kritisk till olika påståenden och ha förmåga att reflektera över sin kunskap.

Övergångsbestämmelser

När kursen inte längre ges eller kursinnehållet väsentligen ändrats har studenten rätt att en gång per termin under en treterminsperiod examineras enligt denna kursplan (Dock med de begränsningar som framgår under kunskapskontroll och examination i denna kursplan). Framställan om detta skall göras till institutionsstyrelsen.

Övrigt

Kursen ingår i Läraryftet.

Kurslitteratur

För aktuell kurslitteratur hänvisas till kurshemsidan via www.cehum.su.se. Aktuell litteraturlista finns tillgänglig senast en månad före kursstart.